

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ФЕМ ІМЕНІ ОЛЕГА БАЛАЦЬКОГО
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

До захисту допускається
Завідувач кафедри, проф.
_____ В.М.Боронос
« ____ » _____ 2020 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

НА ТЕМУ:

ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ НА ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ ПІДПРИЄМСТВ

Освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Керівник роботи:

(підпис)

О. В. Зайцев
(ініціали, прізвище)

Студент:

(підпис)

Л. О. Броннікова.
(ініціали, прізвище)

Група:

Ф-62/1у

Суми
2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри, проф.
_____ В. М. Боронос
« ____ » _____ 2020 р.

ЗАВДАННЯ
до дипломної роботи

Студент (-ка) групи _____ інституту _____
спеціальності _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи: _____

Затверджено наказом по СумДУ № _____ від « ____ » _____ 2020 р.

Термін здачі студентом завершеної роботи « ____ » _____ 2020 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні і законодавчі акти, матеріали державної статистичної звітності, відомчі постанови, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань, що підлягають розробці): _____

Дата видачі завдання: « ____ » _____ 2020 р.

Керівник дипломної роботи: к.е.н., доцент Зайцев О. В. _____
(підпис)

Завдання прийнято до виконання « ____ » _____ 2020 р. _____
(підпис студента)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота 36 стор., 6 таблиць, 21 рисунок, 67 джерел.

Мета роботи – визначити механізми аналізу зовнішнього середовища підприємства в умовах ринкової економіки України.

Об'єкт дослідження – зовнішнє середовище підприємства, його складові частини в умовах динамічного розвитку економіки та вплив підприємство.

Предмет дослідження – принципи, підходи та методи оцінки зв'язків підприємства із зовнішнім середовищем у сучасних умовах господарювання.

Методи дослідження – загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, структурно-логічний аналіз, метод класифікацій, методи аналізу та синтезу, метод порівняння, графічний та табличний методи.

У першому розділі визначені теоретичні аспекти зовнішнього середовища підприємства: сутність та структура, класифікація факторів, методів.

У другому розділі досліджена комплексна оцінка зовнішньої діяльності підприємства та аналіз його фінансових результатів.

У третьому розділі запропоновані шляхи по оптимізації впливу факторів зовнішнього середовища на ефективність фінансових показників підприємства. Розроблена концепція ефективного управління підприємством.

ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ, ПІДПРИЄМСТВО, МІКРОСЕРЕДОВИЩЕ, МАКРОСЕРЕДОВИЩЕ, РИНКОВА ІНФРАСТРУКТУРА, МЕТОДИ АНАЛІЗУ.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВІВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1 Зовнішнє середовище підприємства: сутність,структура.....	7
1.2 Класифікація факторів зовнішнього середовища підприємства...	10
1.3 Методи дослідження зовнішнього середовища підприємства.....	13
2 КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «НОВА ПОШТА».....	15
2.1 Організаційна характеристика діяльності ТОВ «Нова Пошта»...	15
2.2 Дослідження конкурентного середовища ТОВ «Нова Пошта»...	17
2.3 Аналіз фінансових результатів ТОВ «Нова Пошта».....	20
3 ШЛЯХИ ПО ОПТИМІЗАЦІЇ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	23
3.1 Оптимізація елементів зовнішнього середовища.....	23
3.2 Розробка концепції ефективного управління підприємства.....	25
ВИСНОВКИ.....	28
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ.....	30

ВСТУП

Актуальність теми дипломної роботи. Сучасне зовнішнє середовище підприємств характеризується надзвичайно високим рівнем складності, динамізму і невизначеності. Здатність адаптуватися до постійних змін зовнішнього середовища – основна умова й перевага в бізнесі та інших сферах діяльності.

Підприємствам необхідно завжди вчасно реагувати на новий характер змін зовнішнього середовища та ефективно реагувати на них. Але, самі підприємства створюють зміни в зовнішньому середовищі – випускаючи нові товари, послуги, продукти, технології, устаткування тощо. Будь-яке підприємство має потребу в постійному отриманні із зовнішнього середовища початкових ресурсів для забезпечення своєї життєдіяльності.

Тому, ефективність управління визначається не лише впливом чинників внутрішнього середовища, які є безперечно важливими для діяльності підприємства, а й чинниками зовнішнього середовища. В зв'язку з цим є актуальним питання щодо виявлення чинників зовнішнього середовища, які впливають на ефективність управління підприємством.

Дослідженнями питаннями щодо складу чинників зовнішнього середовища та їх впливу на ефективність управління підприємством займалися сучасні та зарубіжні вчені, такі як: Н. Туленков, І.І. Мазур, В.Д. Шапіро, Н.Г. Ольдерогге, М.М. Максимцов, А.В. Ігнат'єва, О.В. Зайцев [12, 13, 14, 65], П.В. Кабушкін, П.В. Комарецька [19], І. Падерін [30], Є. Новак [30], Седегов, В. Г., Терещенко О.О. [41], Яремко А.Д. [48], Ал. К. Чакравал [49], П. Гоял [49], Awujola, A. [50], Iyawkari, A. D. B. [50], Bot, R. E. M. [50], Кая, Х.Д. [54], Мереца, М. [55, 56], Кіданемаріам, Х. [56], Муса, Х. [57], Мусова, З. [57], Сліацький, П. [57], Nguedie, Y. N. N. [58], Ахмад, Н. С. М. [59], Атнеша, Р. Ах. А. [59], Вудкок, Д. Френсіс, Р. Каплан, Д. Нортон, Е. Нілі, К. Адамс, М. Кеннерлі, та ін.

Мета дослідження – визначити механізми аналізу зовнішнього середовища підприємства в умовах ринкової економіки України.

Для досягнення поставленої мети вирішені наступні завдання:

- вивчити сутність зовнішнього середовища – поняття, чинники;
- дослідити основні підходи до аналізу впливу зовнішнього середовища на діяльність підприємства;
- провести аналіз впливу зовнішніх економічних чинників на підприємство;
- провести аналіз впливу зовнішнього соціального середовища на діяльність підприємства;
- проаналізувати фінансові показники підприємства;
- розробити напрямки вдосконалення зв'язків підприємства із зовнішнім середовищем.

Об'єктом дослідження є зовнішнє середовище підприємства, його складові частини в умовах динамічного розвитку економіки та вплив підприємство.

Предметом дослідження є розкриття принципів, підходів та методів оцінки зв'язків підприємства із зовнішнім середовищем у сучасних умовах господарювання.

Методи дослідження: загальнонаукові – аналіз, синтез, системність, комплексність тощо, та спеціальні прийоми і процедури – спостереження, порівняння, абстрагування, формалізація.

Структура роботи. У першому розділі визначені теоретичні аспекти зовнішнього середовища підприємства: сутність та структура, класифікація факторів, методи.

У другому розділі досліджена комплексна оцінка зовнішньої діяльності підприємства та аналіз його фінансових результатів.

У третьому розділі запропоновані шляхи по оптимізації впливу факторів зовнішнього середовища на ефективність фінансових показників підприємства. Розроблена концепція ефективного управління підприємством.

Фактологічну (інформаційну) основу дослідження складають наукові публікації вітчизняних і зарубіжних вчених, законодавчо-нормативні акти, власні розрахунки автора.

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВПЕЛИВІВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Зовнішнє середовище підприємства: сутність, структура

Зовнішнє середовище – сукупність господарських суб'єктів, економічних, суспільних і природних умов, національних та міжнародних структур, інших зовнішніх відносно підприємства умов та чинників [1, с. 24].

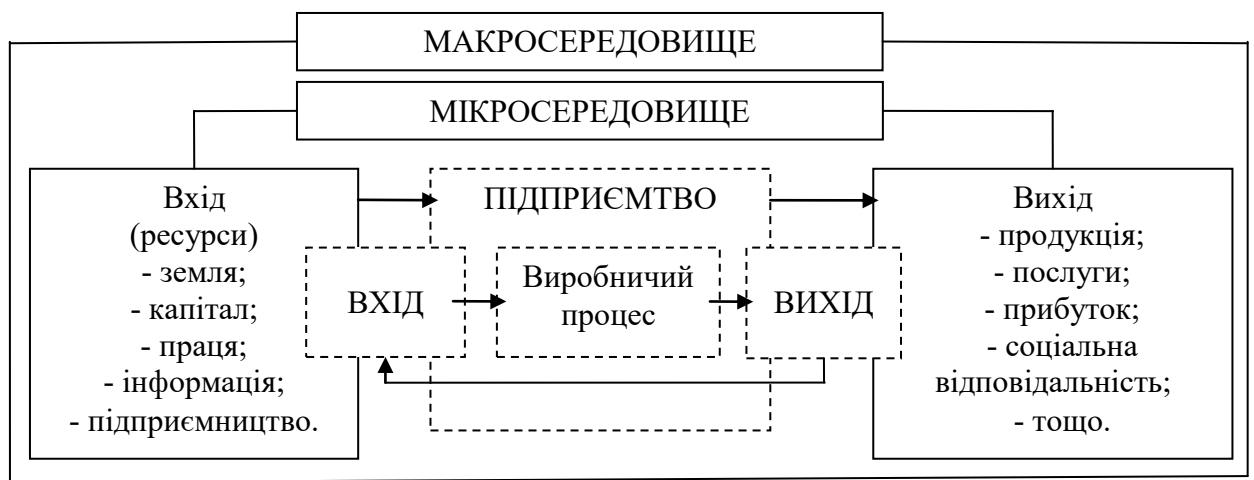

Рисунок 1.1 – Підприємство в економічній системі [1, с. 25].

Зовнішнє середовище підприємства характеризується основними складовими (ознаками) – складність, рухливість, невизначеність, взаємозв'язок (рис. 1.2) [45, с. 190].

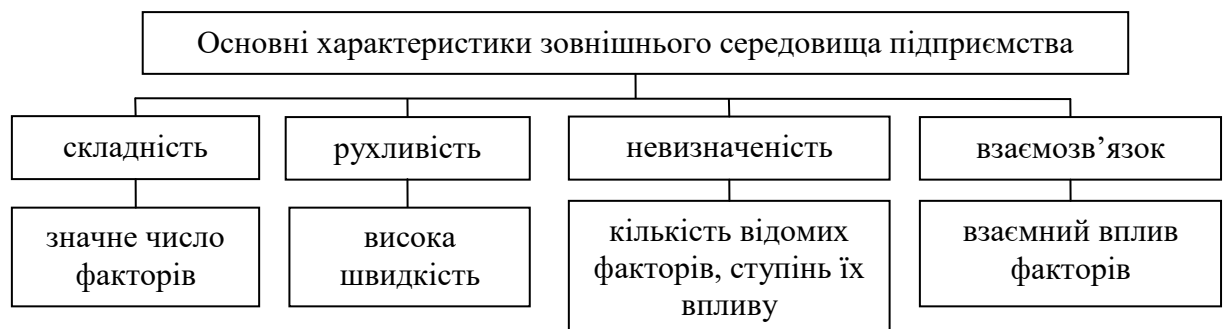

Рисунок 1.2 – Основні характеристики зовнішнього середовища підприємства

Вразливість бізнесу зумовлена саме тим, що серед підприємців-початківців мало хто досконало володіє мистецтвом передбачувати зміни у зовнішньому середовищі, а змінювати його на свою користь їм не під силу [6, 20]. Модель впливу зовнішніх факторів наведена на рисунку 1.3 [4, с. 65].

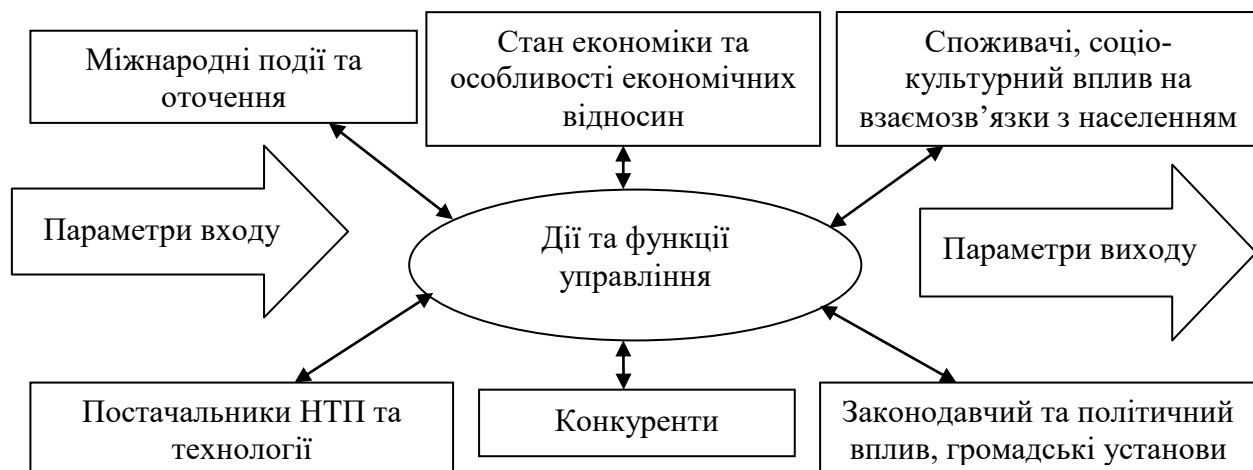

Рисунок 1.3 – Модель впливу факторів зовнішнього середовища [4, с. 65]

Відповідно до ступеню впливу факторів зовнішнього середовища на підприємство поділяють на види (рис. 1.4) [4, с. 72].

Рисунок 1.4 – Фактори впливу зовнішнього середовища [4, с. 72].

Аналіз зовнішнього середовища допомагає підприємству проаналізувати негативні наслідки (економічні ризики), наприклад інфляцію [66] (рис.1.5).

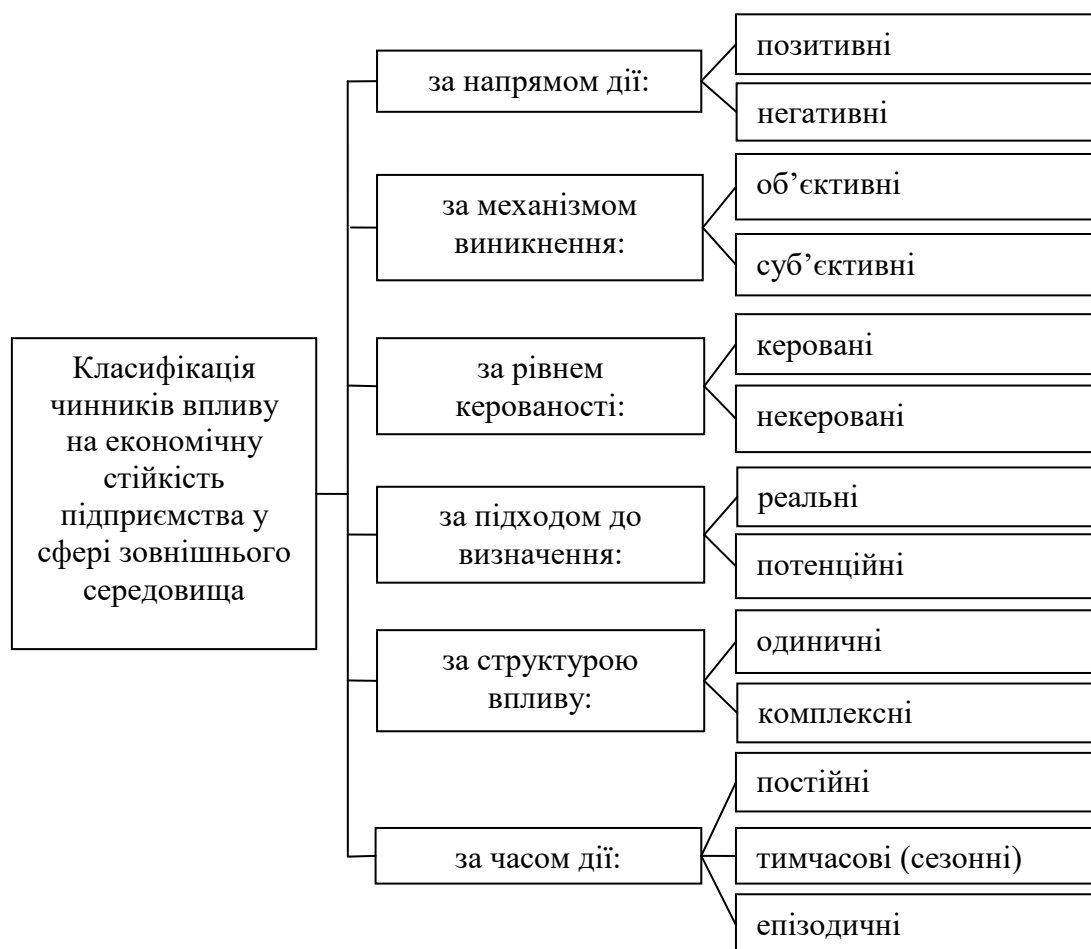

Рисунок 1.5 – Класифікація чинників впливу на економічну стійкість підприємства у сфері зовнішнього середовища [45, с. 194].

Чинники зовнішнього середовища поділяються на загальноекономічні та галузеві (ринок збуту, ринок постачання, ринок капіталу та ринок праці) [43].

Погіршення факторів зовнішнього середовища підприємства – це сильне коливання (імпульс) прискорення розвитку його економічної кризи, яке призводить до повного банкрутства та ліквідації суб'єкта підприємництва.

При плануванні діяльності підприємства необхідно дослідити та оцінити зовнішні проблеми й фактори впливу на підприємство. На рис. 1.6 визначені фактори прямої дії впливу зовнішнього середовища на підприємство [4, с. 54].

Рисунок 1.6 – Фактори прямої дії зовнішнього середовища [4, с. 54]

Для розробки ефективної стратегії діяльності підприємства необхідно проводити комплексні дослідження зовнішнього середовища.

По-перше, підприємству потрібно відповідати вимогам зовнішніх контрагентів зовнішнього середовища, щоб запобігти появі та розвитку ризиків (кризових явищ) [11, 22, 31, 34, 53].

По-друге, рівень стану та напрями розвитку зовнішнього середовища оцінюють реальні можливості підприємства щодо впровадження заходів з подолання кризи та виходу з неї [7, 8, 9, 21, 27, 39, 44, 63].

1.2 Класифікація факторів зовнішнього середовища підприємства

Фактори зовнішнього середовища тісно пов'язані між собою, тому певні зміни одного з факторів впливає на інші складові [67].

До факторів зовнішнього середовища підприємства відносяться: економічні, політичні, ринкові, технологічні, фактори конкуренції, фактори соціального захисту, правові, міжнародні (рис.1.7) [45, с. 191].

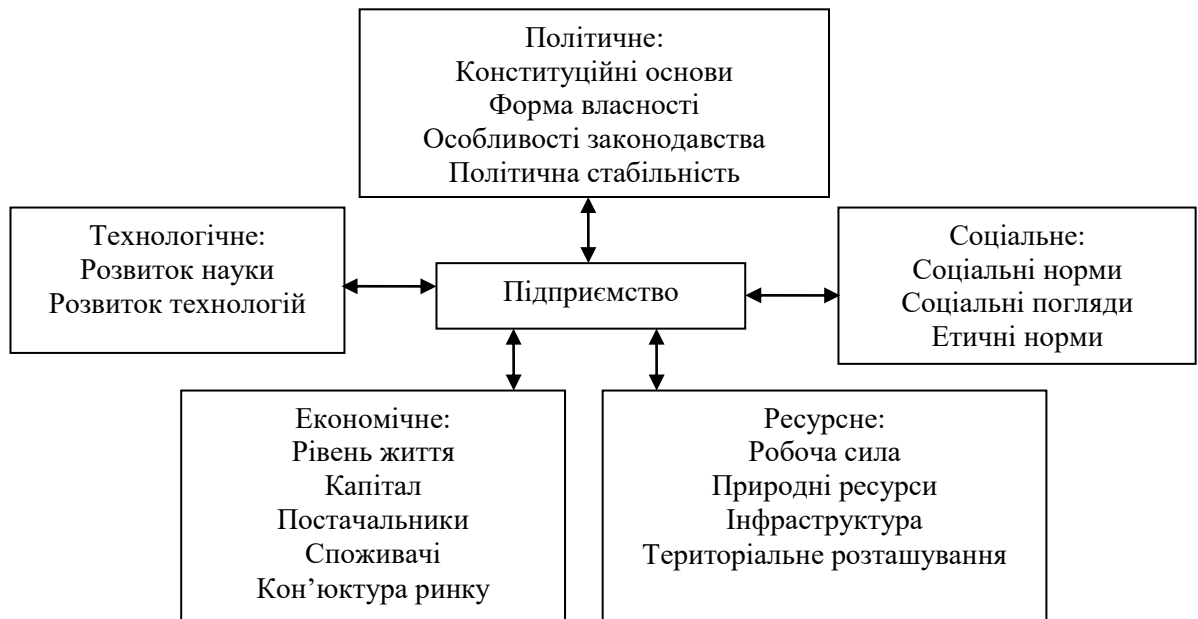

Рисунок 1.7 – Групи факторів зовнішнього середовища підприємства [45]

Зовнішнє середовище можна поділити по характеру впливу: середовище прямої та не прямої дії (рис. 1.8) [47, с. 46].

Рисунок 1.8 – Фактори зовнішнього середовища підприємства [47, с. 46]

До факторів прямої дії споживачі, конкуренти, постачальники, закони, посередники та економічні показники.

Споживачі – це потенційні покупці виготовленої продукції та послуг (PR-технології, реклама).

Конкуренти – суб'єкти ринку, які змагаються за досягнення однакових чи певних своїх цілей, для досягнення значної переваги.

Постачальники – це реальні можливості (база) використання різних ресурсів для діяльності підприємства (матеріальні, інформаційні, інвестиційні тощо) [47, с. 48].

На державну політику впливає законодавство – формуючи закони та правила державної й міжнародної правової бази – аналізуючи складність, коливання, рухливість, ризики тощо [3, 16, 28, 36].

Посередники є джерелом спілкування продавців та покупців для забезпечення між ними угод купівлі-продажу товарів й послуг, налагоджують ефективні торгові канали збуту, розробляють оптимальні маршрути.

Міжнародні показники направляють розвиток економіки країни для її ефективної діяльності на світовому ринку.

Впровадження сучасних інновацій формує у споживачів товарів й послуг нові потреби (оновлення основних фондів) розширення інвестування проектів підприємств [10, 13, 14, 18, 23, 25, 35].

Стабільне політичне середовище країни формує інвестиційну привабливість – механізм та напрями товарообміну [24, 37, 40].

Розвинута ринкова інфраструктура – стабільність ринкової економіки. На ринку формується попит на товари за оптимальними вигідними цінами, регулюються наявні ресурси, аналізуються прогнози та тенденції розвитку бізнесу [2, 5, 38].

Культурне та соціальне середовище досліджує традиції, норми, цінності, культуру країни [42].

1.3 Методи дослідження зовнішнього середовища підприємства

Існує багато методів аналізу факторів макросередовища та мікросередовища. На рис. 1.9 представлено схему аналізу чинників зовнішнього середовища.

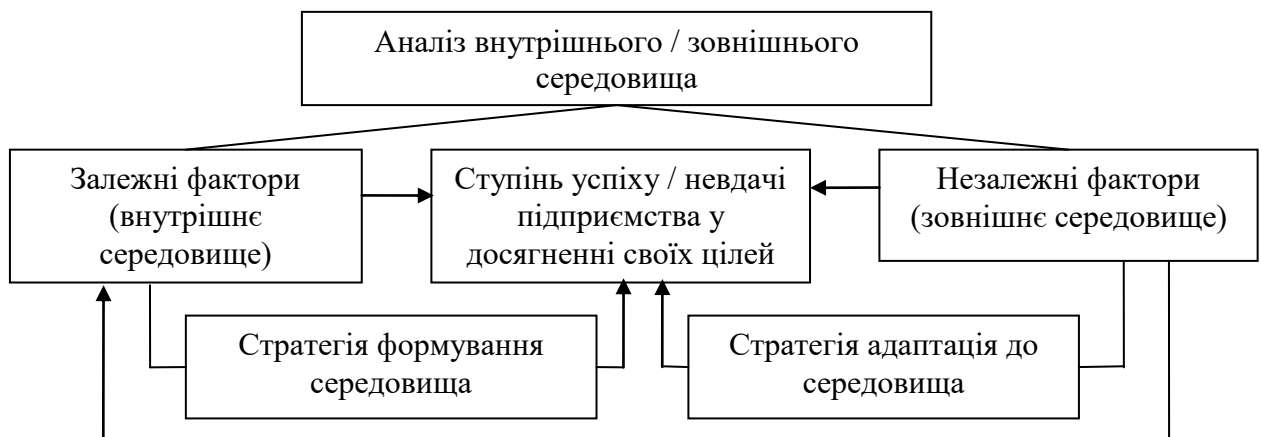

Рисунок 1.9 – Аналіз внутрішнього / зовнішнього середовища [24, с. 208]

Дослідження стану зовнішнього середовища підприємства передбачає проведення поетапного дослідження на рис.1.10 [24, с 210].

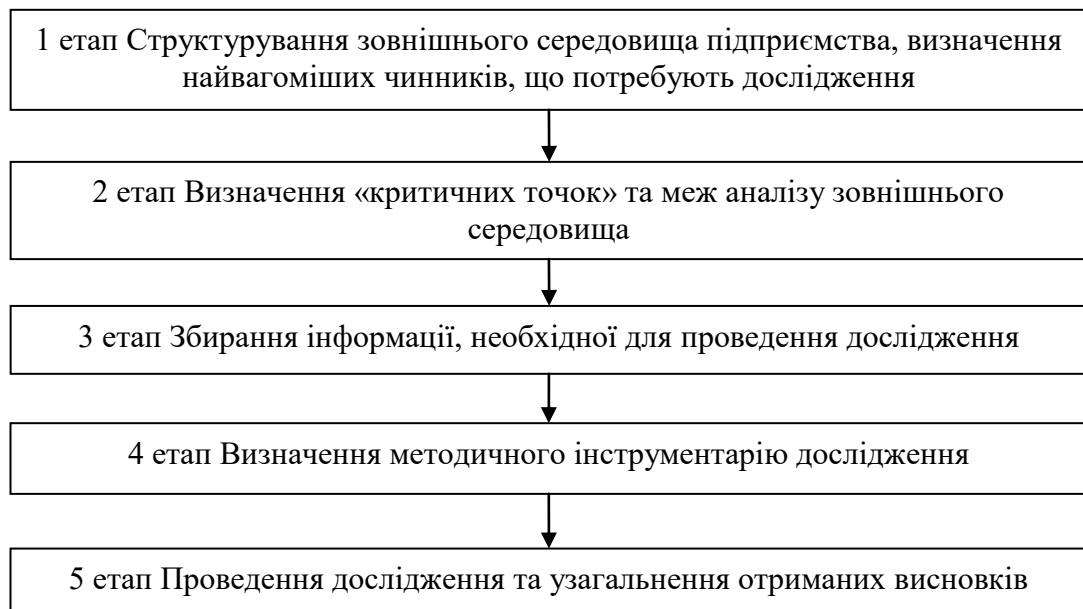

Рисунок 1.10 – Концептуальна модель дослідження зовнішнього середовища

Важливими принципами системного аналізу є – системність, розвиток, об'єктивність, гнучкість, регулярність, достовірність інформації. Мета аналізу –

виявити потенційні ризики (загрози), рівень конкуренції на ринку, виробничі перспективи (успіх), частку в сегменті ринку, стратегічні й прогностні оцінки [46].

Розглянемо класифікацію методів, якими можна дослідити мікросередовище та макросередовище підприємства (рис. 1.11) [4, с. 108].

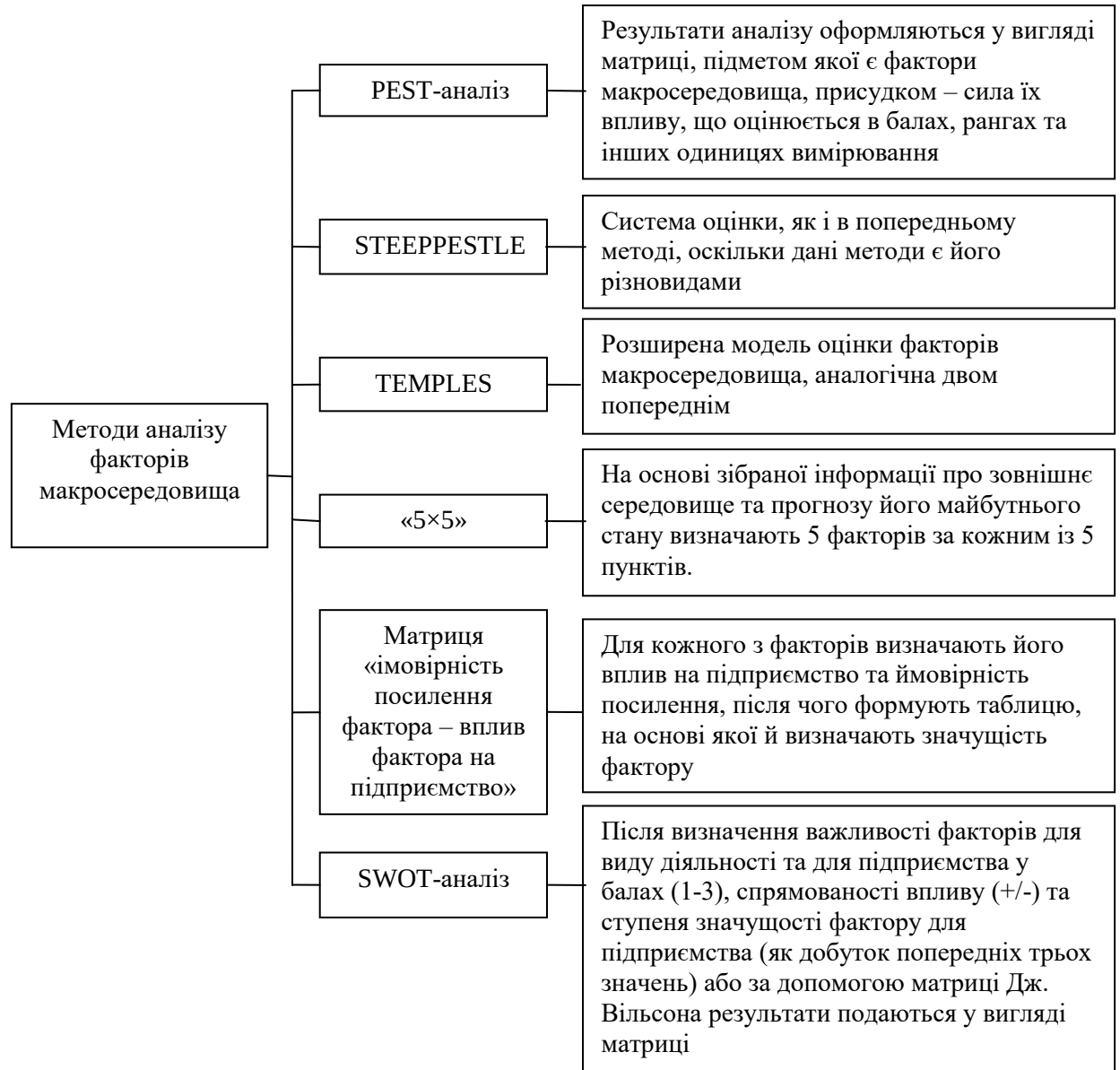

Рисунок 1.11 – Методи аналізу факторів макросередовища [4, с.108]

Дана класифікація дозволяє комплексно проаналізувати та дослідити основні чинники впливу на підприємство, визначити завдання й фактори його зовнішнього середовища. Але вибір методів дослідження повинен визначатися самим підприємством [51, 52, 62, 64]. Підприємство повинно визначити, які саме основні (проблемні) показники чи фактори необхідно дослідити. Поетапно розписати інструменти, дії та механізми аналізу інформації [15, 17, 60, 61].

2 КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «НОВА ПОШТА»

2.1 Організаційна характеристика діяльності ТОВ «Нова Пошта»

ТОВ «Нова Пошта» – великий поштовий оператор зв'язку, який працює на ринку України в кожному регіоні [29].

ТОВ «Нова Пошта» було створено у 2001 р. Компанія вже довгий час пропонує клієнтам зручні, доступні та якісні послуги: швидку доставку вантажів й кореспонденції по території України та за її межами. Компанія використовує в своїй діяльності нові технології та послуги з доставки товарів (вантажів): склад-склад, двері-двері, склад-двері, двері-склад [29].

ТОВ «Нова Пошта» перший український оператор з впровадження експрес-перевезень – повного комплексу надання послуг з доставки документів, вантажів, грошових переказів.

Територіальне покриття діяльності компанії нараховує понад 1052 відділень поштового зв'язку у 646 населених пунктах України.

Компанія кожного року отримує різні нагороди та займає лідируючі позиції українського ринку (рис. 2.1) [29].

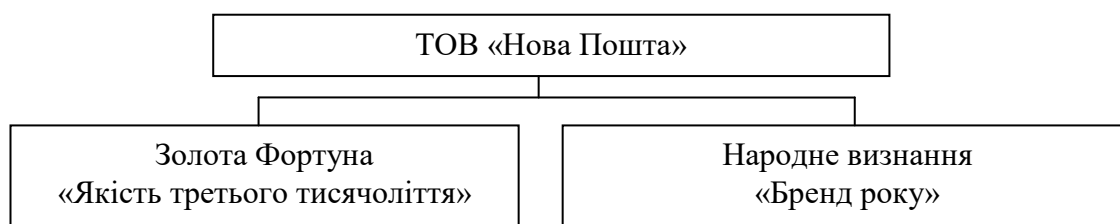

Рисунок 2.1 – Нагороди ТОВ «Нова Пошта»

ТОВ «Нова Пошта» працює під гаслом – «Ми там, де вам зручно!».

В процесі сортування поштової кореспонденції запроваджена 5-ти значна індексація – якісне, просте, прискорене обслуговування клієнтів. Технічне

забезпечення процесу виробництва використовує нові сучасні технології, сучасну техніку, транспорт, сучасний ремонт, розширення поштових мереж.

ТОВ «Нова Пошта» має корпоративний Інтернет-портал (www.novaposhta.ua), що сприяє взаємозв'язку інформаційних ресурсів всіх підрозділів підприємства.

Використання нових технологій дозволяє компанії надавати сучасні послуги – доставку товарів та вантажів з інтернет-магазинів; зберігання вантажів (певний термін); зворотня доставка (повернення); упаковка вантажу (різні види упаковки). Було створено 78 поштових відділень (Інтернет-пунктів) для зручного користування та доступності клієнтів.

В компанії Нова Пошта розвиваються фінансові та банківські послуги – оформлюються фінансові документи й приймається готівка. Широкий спектр послуг компанії включає більше ніж 70 видів послуг.

Рисунок 2.2 – Цінності компанії Нова Пошта [29]

«Нова Пошта» учасник міжнародних проектів: «Система реєстрації й контролю проходження пошти в Україні», «Міжнародна фінансова система», «Постійний контроль якості».

Значна увага компанії приділяється забезпеченню та підвищенню рівня високої кваліфікації персоналу (курси, тренінги, семінари, навчальні центри).

2.2 Дослідження конкурентного середовища ТОВ «Нова Пошта»

В Україні діють багато операторів поштового зв'язку. Серед найбільших конкурентів ТОВ «Нова Пошта» виділяють: агентство Саміт, Фактор, ЗАО Бліц-Інформ, АСД-експрес, TNT-експрес, EXmoto, банки та ін.

Конкуренція підприємств визначається по різних видах послуг. Лідерами серед комерційних операторів є компанії: Нова пошта, Міст Експрес, Нічний Експрес, Автолюкс, Укркур'єр, САТ, Ін-Тайм, Євро Експрес, TNT та ДПД Україна. Порівняльну характеристику компаній представимо у табл. 2.1 [29].

Таблиця 2.1– Основні показники ідентифікації операторів на ринку СЕР у 2019 р.

Підприємства	Показники							
	Укр-пошта	Нова пошта	Нічний експрес	Автолюкс	Ін-Тайм	Євро Експрес	TNT	ДПД Україна
1. Рік заснування в Україні	1994	2001	2001	1997	2002	2003	1993	1993
2. Головний офіс	м. Київ	м. Київ	м. Київ	м. Київ	м. Запоріжжя	м. Київ	м. Київ	м. Київ
3. Автомобільний парк, од.	Понад 390	Закрита інформація	Закрита інформація	180 вантажівок (Mitsubishi, Man)	Закрита інформація	Закрита інформація	160	Закрита інформація
4. Кількість відділень, од.	Понад 14000	Більше ніж 1365	272	200	491	92	13	21
5. Кількість міст обслуговування, од.	Усі міста України	675	102	126	344	83	Закрита інформація	Закрита інформація

Джерело: проаналізовано на основі [29].

Компанія Нова Пошта у клієнтів асоціюється з: швидкою доставкою; високою вартістю за надання послуг; великою мережею відділень; зручністю автоматизації інтеграцією різних сервісів (рис. 2.3) [29].

Рисунок 2.3 – Основні критерії клієнтів при виборі Нової Пошти [29]

Переваги використання послуг експрес-доставки компанії Нова Пошта проаналізовані на рис. 2.4 [29].

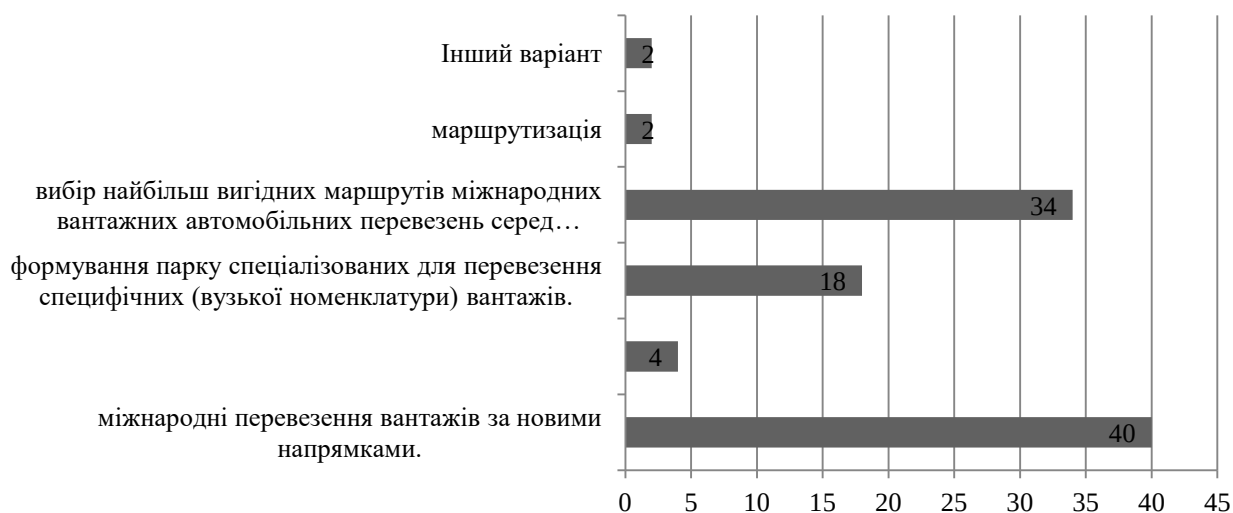

Рисунок 2.4 – Переваги послуг експрес-доставки компанії Нова Пошта [29]

Сформулювавши цілі розвитку поштового оператора необхідно запропонувати стратегію для досягнення поставленої мети. Для аналізу проаналізуємо внутрішні та зовнішні фактори впливу на підприємство, щоб

визначити переваг та недоліки, для цього проведемо SWOT-аналіз компанії «Нова пошта» (рис. 2.5) [29].

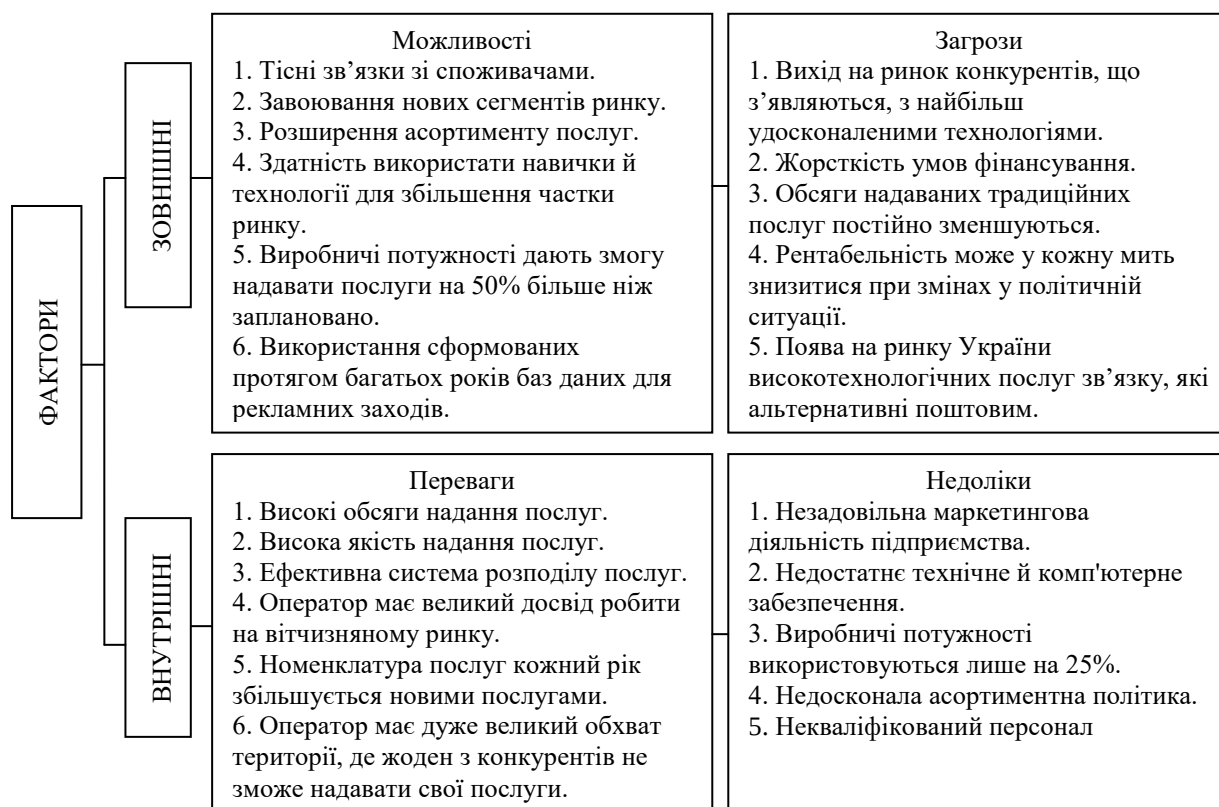

Рисунок 2.5– SWOT-аналіз компанії ТОВ «Нова Пошта» [29]

Перевагами компанії є надання якісних послуг та обслуговування з орієнтацією на потреби споживачів. Гнучка цінова політика допоможе компанії розширити частку в сегменті та впровадити нові види послуг. важливим фактором є те, що ТОВ «Нова Пошта» - це досвідчений поштовий оператор.

Загрозливими факторами для ТОВ «Нова Пошта» є поява нових конкурентів більш привабливих для клієнтів. Тому, ТОВ «Нова Пошта» потрібно постійно удосконалювати свої технології для збереження конкурентоспроможності.

Можливостями для ТОВ «Нова Пошта» є ефективна маркетингова діяльність компанії (розширення ринку, модернізація обладнання, комп'ютерні технології).

Недоліками для ТОВ «Нова Пошта» є фірми-конкуренти з сучасними технологіями.

SWOT-аналіз ТОВ «Нова Пошта» визначив, що компанія має стабільні лідируючі позиції на ринку послуг з експрес-доставки товарів.

ТОВ «Нова Пошта» необхідно використовувати ефективну рекламну компанію з допомогою різних носіїв реклами, це допоможе компанії ознайомити клієнтів з послугами.

2.3 Аналіз фінансових результатів ТОВ «Нова Пошта»

Для визначення виробничого та фінансового потенціалу підприємства необхідно провести комплексний економічний аналіз його діяльності.

Прибутковість компанії показує результативність діяльності з надання послуг з експрес-доставки товарів. Показники доходності ТОВ «Нова Пошта» послуг за період 2016-2019 рр. проаналізуємо в табл. 2.2 [29].

Таблиця 2.2 – Показники доходності ТОВ «Нова Пошта» послуг за 2016-2019 рр.

Назва показника	Роки			
	2016	2017	2018	2019
Письмова кореспонденція	13408,07	3674,68	15754,65	14593,10
Грошові перекази	4126,25	5525,72	5596,99	5397,32
Посилки	4538,77	4305,72	2477,01	1994,96
Періодичні видання	5088,81	6399,12	5757,73	4697,23
Доставка з Інтернет - магазинів	11888,21	23169,33	34554,40	36696,48
Торгівельна діяльність	24280,23	10042,94	5435,24	4326,99
Зберігання вантажу	3378,96	3452,00	3834,82	4189,99
Послуги електрозв'язку	207,27	302,60	1838,04	1637,08
Інші послуги	2072,63	2229,89	4713,41	1935,35
Загальна сума	68764,20	69549,00	79881,30	75424,50

Джерело: проаналізовано на основі [29].

Дослідження показало, що з 2016-2019 рр. показники прибутку компанії «Нова Пошта» збільшуються з кожним роком (рис. 2.6) [29].

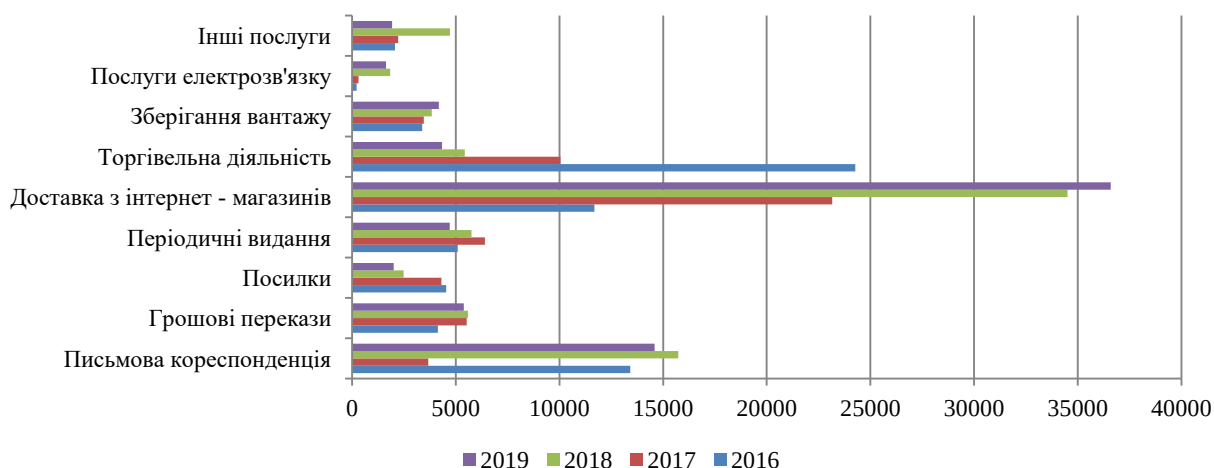

Рисунок 2.6 – Динаміка доходів ТОВ «Нова Пошта» послуг за 2016-2019 рр.

Проаналізуємо показники витрат ТОВ «Нова Пошта» за період з 2016-2019 рр. Вагомі значення мають показник оплати праці, витрати купівельної вартості, витрати на утримання транспорту, сплата податків, амортизаційні витрати тощо (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Показники витрат ТОВ «Нова Пошта» за 2016-2019 рр.

Назва показника	Роки			
	2016	2017	2018	2019
Заробітна плата і нарахування на ФОП	24233,92	24655,86	28060,25	26551,85
Витрати на утримання транспорту	2403,35	2555,63	2964,52	2365,23
Обслуговування технічних засобів	565,23	566,34	570,70	582,10
Опалення і електроенергія	1365,28	1689,67	1970,54	1752,32
Амортизація	1975,95	1843,74	2170,25	1624,21
Плата банку за готівку	1273,35	1240,00	1387,52	1420,20
Купівельна вартість	12224,52	12485,36	15244,21	17210,56
Податки	3320,20	3284,21	3447,20	3074,00
Витрати на матеріали	730,25	794,32	848,21	872,54
Перерахунок ПДВ	850,60	904,32	1410,25	1478,14
Оплата послуг електрозв'язку	542,25	596,65	680,85	772,35
Оренда	410,20	460,20	410,20	410,20
Всього	49373,1	50628,3	58153,1	54993,7

Джерело: проаналізовано на основі [29].

Перемінні витрати (закупівля матеріалів), транспортні витрати, витрати за споживання електроенергії визначаються у відсотковому значенні від наданого

обсягу послуг (робіт). З аналізу бачимо, що показник характеризує ефективність діяльності компанії – в 2018 р. 105,5%, а в 2019 р. 112,8%.

Рисунок 2.7 – Динаміка витрат ТОВ «Нова Пошта» за 2016-2019 рр. [29]

Аналіз динаміки витрат ТОВ «Нова Пошта» за 2016-2019 рр. показав збільшення економічних показників. Фінансові показники (доходи) ТОВ «Нова Пошта» у 2019 р збільшилися на 32,8%.

Методика комплексної оцінки ефективності господарської діяльності ТОВ «Нова Пошта» дозволяє забезпечити:

- комплексну оцінку діяльності підприємства за періодами з виявленням резервів збільшення ефективності функціонування;
- техніко-економічне впровадження нових форм господарювання;
- надання зваженої оцінки про товаровиробників та забезпечення оптимального вибору партнерів по бізнесу [29].

Для комплексного аналізу та оцінки ефективності формування витрат на підприємстві існує певна система економічних показників, які дають змогу отримати детальнішу інформацію щодо ефективності витрат певного підприємства.

3 ШЛЯХИ ПО ОПТИМІЗАЦІЇ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Оптимізація елементів зовнішнього середовища

ТОВ «Нова Пошта» постійно впроваджує нові продукти та сервіси, орієнтуючись на міжнародні стандарти, найкращий світовий досвід. Компанія «Нова пошта» перевозить вантажі, посилки і документи з України в Молдову та Грузію й у зворотних напрямках через власні представництва в цих країнах. Міжнародна система компанії працює в тестовому режимі. Оформлення відправлення між Україною та Молдовою від «Нова пошта» передбачає доставку в форматі імпорту / експорту з безготівковою оплатою, повним комплексом митно-брокерського обслуговування.

Серед переваг експрес-доставки ТОВ «Нова пошта» в країни Молдова та Грузія – це фіксовані терміни доставки, регулярні транспортні рейси і дзеркальні тарифи для імпорту-експорту без прихованих платежів. Завдяки власним представництвам в обох країнах, ТОВ «Нова пошта» надає можливість відправити і отримати як з адреси, так і з відділення.

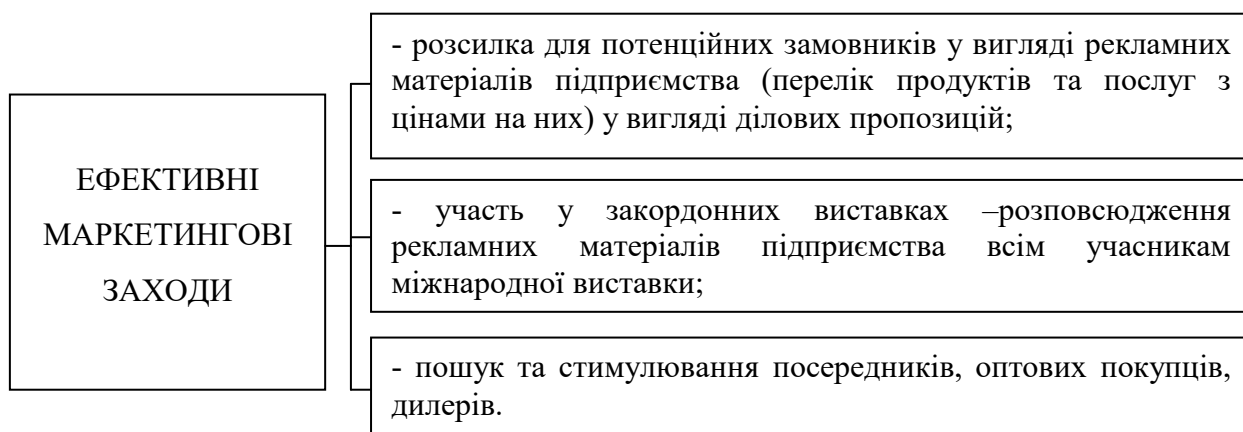

Рисунок 3.1 – Маркетингові заходи для впровадження ефективної діяльності ТОВ «Нова Пошта»

Успішність функціонування суб'єктів діяльності залежить від рівня їх менеджменту і впливу зовнішнього оточуючого середовища. Необхідність дослідження тенденцій та оцінки впливу факторів зовнішнього середовища полягає в їх незалежності й об'єктивності існування, відсутності можливості управління ними та контролю з боку підприємств, що вимагає адаптації останніх до несприятливих та використання сприятливих умов [26, 32, 33].

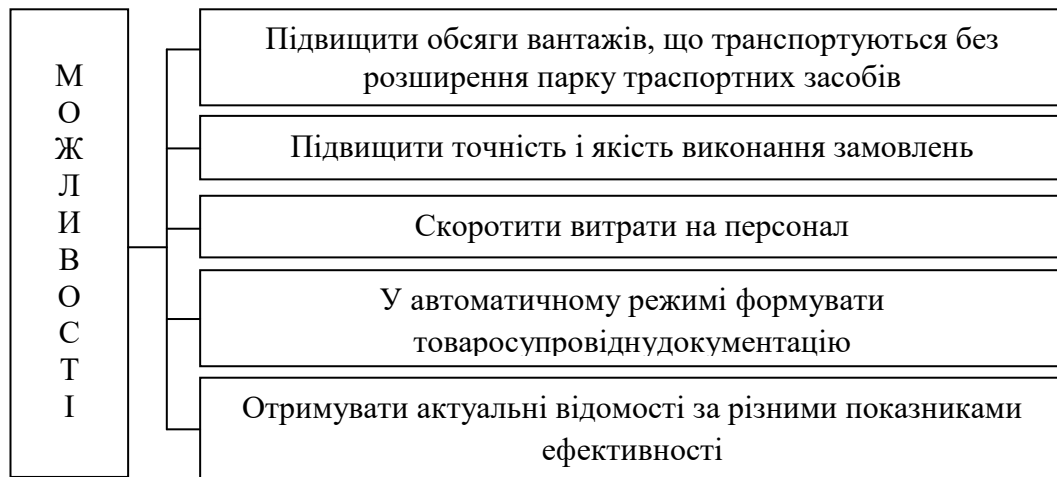

Рисунок 3.2 – Мінімізація витрат інноваційними системами управління

Функціональні можливості інноваційних систем визначається елементами, які входять до її складу (рис. 3.3).

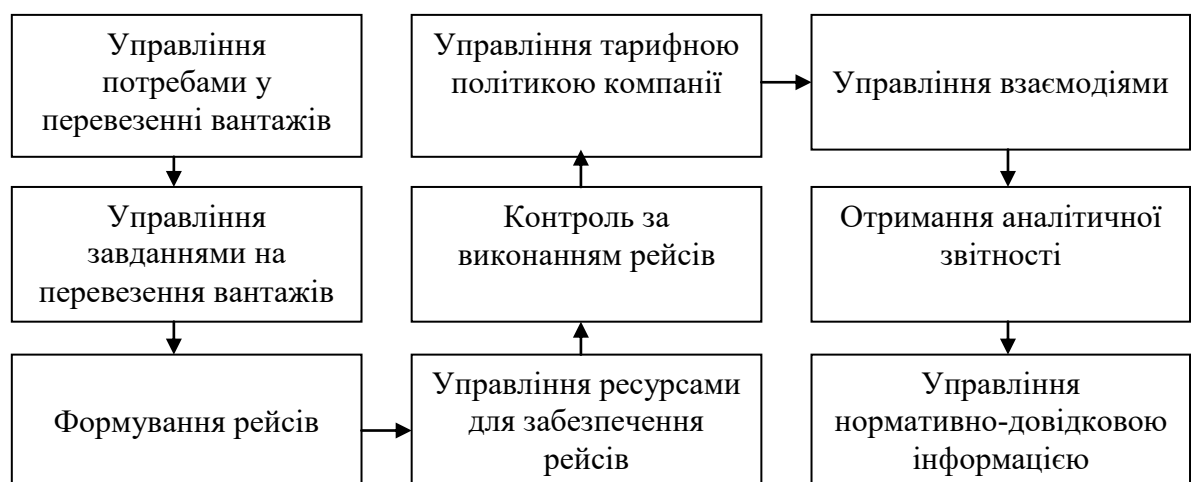

Рисунок 3.3 – Основні можливості системи інноваційних систем

Інноваційні системи надають можливості управління процесом експрес-доставки товарно-матеріальних цінностей за схемою «постачальник–склад–клієнт».

Компанії в обох країнах продовжать розширювати перелік послуг як для доставок всередині країни та для міжнародних відправлень – впроваджуючи діджитал-інструменти, які вже гарно показали себе в Україні.

Сьогодні ринок послуг експрес-доставки розширюється швидкими темпами. В Україні ринок експрес-доставки відрізняється від «експрес ринків» розвинених країн світу – законодавчої базою, рівнем розвитку транспортної інфраструктури, конкурентного середовища та потребами споживача. Важливим напрямом покращення експрес-доставки в компанії ТОВ «Нова Пошта» є зниження собівартості послуг за рахунок впровадження інноваційних систем (технологій).

3.2 Розробка концепції ефективного управління підприємства

ТОВ «Нова Пошта» активно розширює свою діяльність у міжнародному напрямку – Польща та Молдова. У цих країнах вже відкриті мережі експрес-доставки. В компанії планується встановлення інноваційних систем для ефективної логістики всіх експрес-мереж в період 2020-2021 рр. У таблиці 3.1 визначена загальна вартість витрат на встановлення інноваційних систем в ТОВ «Нова Пошта».

Таблиця 3.1 – Загальна вартість витрат на встановлення систем, тис. грн

Витрати	2020 р.	2021 р.	Разом
Система FMS-T			
Установка датчиків для легкових автомобілів	3200	1400	4600
Установка датчиків для вантажних автомобілів	4400	3400	7800
Вартість програмного забезпечення	7800	6400	15200

Продовження табл. 3.1

Система «1С: Підприємство. TMSЛогістика. Управління перевезеннями»			
Покупка ліцензійного програмного забезпечення	13000	3000	16000
Установка програмного забезпечення	1200	-	1200
Сервісне обслуговування	2200	1200	3400
Навчання користувачів системи	1800	900	2700

Особливостями системи FMS-T є висока точність контролю витрат палива (безперервне вимірювання кількості палива в баку, запису середнього значення кожні 2 хвилини).

Вартість послуг по встановленню інноваційних систем показує, що найбільш затратним є програмне забезпечення систем. Проведемо аналіз економічного обґрунтування визначених систем (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Результати доцільності інноваційних систем

Показник	Система FMS-T	Система «1С: Підприємство. TMSЛогістика. Управління	Виручка від реалізації послуг
Зміна чистого доходу від реалізації послуг, %	1,5	0,9	2,4
Абсолютне значення чистого доходу від реалізації послуг, тис.грн	$5833 \cdot 0,015 = 87,5$	$5833 \cdot 0,009 = 52,5$	140

Дослідження показало, що показник зміни чистого доходу від реалізації послуг системи FMS-T більший на 0,6% (1,5%).

Тому, впровадження системи FMS-T результативніше для компанії ніж система «1С: Підприємство. TMS Логістика. Управління перевезеннями». Але ТОВ «Нова Пошта» може впровадити 2 інноваційні системи та розширити свої можливості та показники конкурентоспроможності (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Фінансові результати роботи ТОВ «Нова Пошта

Показник	Система FMS-T	Система «1С: Підприємство. TMSЛогістика. Управління перевезеннями»
Чистий дохід від реалізації послуг, тис. грн	87600	52600
Собівартість наданих послуг, тис. грн	23600	23500
Валовий прибуток, тис. грн	63800	28800
Операційні витрати, тис. грн	9400	3400
Прибуток від реалізації наданих послуг, тис. грн	54300	25700
Податок на прибуток підприємства (15%), тис. грн. (р.5*0,15)	290,7	65,8
Чистий прибуток, тис. грн	53929,5	25564,5
Рентабельність реалізації, %	54	48

Показники фінансових результатів після впровадження інноваційних систем з експрес-доставки товарів принесуть компанії «Нова Пошта» дохід. Операційні витрати склали – 9400 тис. грн та 3400 тис. грн.

У 2020 р. ТОВ «Нова Пошта» планує нарощувати загальний обсяг експрес-доставок в Молдову та за її межі, та в Грузію – в 2,5 рази. Тому, інноваційні проекти впровадження систем є результативними та прибутковими для ТОВ «Нова Пошта» [29].

На перспективу в планах компанії «Нова Пошта» розширювати міжнародну мережу з впровадженням існуючих налагоджених каналів [29].

У 2020 р. ТОВ «Нова Пошта» планує нарощувати загальний обсяг експрес-доставок в Молдову та за її межі, та в Грузію – в 2,5 рази. Тому, інноваційні проекти впровадження систем є результативними та прибутковими для ТОВ «Нова Пошта». В перспективі(планах) компанії «Нова Пошта» розширювати міжнародну мережу з впровадженням існуючих налагоджених каналів [29].

ВИСНОВКИ

Зовнішнє середовище підприємства характеризується основними складовими (ознаками) – складність, рухливість, невизначеність, взаємозв'язок. Аналіз зовнішнього середовища допомагає підприємству проаналізувати негативні наслідки (економічні ризики). До факторів зовнішнього середовища підприємства відносяться: економічні, політичні, ринкові, технологічні, фактори конкуренції, фактори соціального захисту, правові, міжнародні. Існує багато методів аналізу факторів макросередовища та мікросередовища.

Важливими принципами системного аналізу є – системність, розвиток, об'єктивність, гнучкість, регулярність, достовірність інформації. Мета аналізу – виявити потенційні ризики (загрози), рівень конкуренції на ринку, виробничі перспективи (успіх), частку в сегменті ринку, стратегічні й прогностичні оцінки.

Але вибір методів дослідження повинен визначатися самим підприємством. Підприємство повинно визначити, які саме основні (проблемні) показники чи фактори необхідно дослідити.

ТОВ «Нова Пошта» перший український оператор з впровадження експрес-перевезень – повного комплексу надання послуг з доставки документів, вантажів, грошових переказів. Компанія вже довгий час пропонує клієнтам зручні, доступні та якісні послуги: швидку доставку вантажів й кореспонденції по території України та за її межами.

Компанія використовує в своїй діяльності нові технології та послуги з доставки товарів (вантажів): склад-склад, двері-двері, склад-двері, двері-склад. Територіальне покриття діяльності компанії нараховує понад 1052 відділень поштового зв'язку у 646 населених пунктах України.

Використання нових технологій дозволяє компанії надавати сучасні послуги – доставку товарів та вантажів з інтернет-магазинів; зберігання вантажів (певний термін); зворотня доставка (повернення); упаковка вантажу (різні види упаковки).

Аналіз динаміки витрат ТОВ «Нова Пошта» за 2016-2019 рр. показав збільшення економічних показників. Фінансові показники (доходи) ТОВ «Нова Пошта» у 2019 р збільшилися на 32,8%.

Конкуренція підприємств визначається по різним видам послуг. Компанія Нова Пошта у клієнтів асоціюється з: швидкою доставкою; високою вартістю за надання послуг; великою мережею відділень; зручністю автоматизації й інтеграцією різних сервісів.

ТОВ «Нова Пошта» постійно впроваджує нові продукти та сервіси, орієнтуючись на міжнародні стандарти, найкращий світовий досвід. Компанія «Нова пошта» перевозить вантажі, посилки і документи з України в Молдову та Грузію й у зворотних напрямках через власні представництва в цих країнах. Міжнародна система компанії працює в тестовому режимі.

Інноваційні системи надають можливості управління процесом експрес-доставки товарно-матеріальних цінностей за схемою «постачальник–склад–клієнт». Компанії в обох країнах продовжать розширювати перелік послуг як для доставок всередині країни та для міжнародних відправлень – впроваджуючи діджитал-інструменти, які вже гарно показали себе в Україні.

Сьогодні ринок послуг експрес-доставки розширюється швидкими темпами. В Україні ринок експрес-доставки відрізняється від «експрес ринків» розвинених країн світу – законодавчої базою, рівнем розвитку транспортної інфраструктури, конкурентного середовища та потребами споживача.

Важливим напрямом покращення експрес-доставки в компанії ТОВ «Нова Пошта» є зниження собівартості послуг за рахунок впровадження інноваційних систем (технологій). У 2020 р. ТОВ «Нова Пошта» планує нарощувати загальний обсяг експрес-доставок в Молдову та за її межі, та в Грузію – в 2,5 рази. Тому, інноваційні проекти впровадження систем є результативними та прибутковими для ТОВ «Нова Пошта». В перспективі(планах) компанії «Нова Пошта» розширювати міжнародну мережу з впровадженням існуючих налагоджених каналів.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Артеменко Л. П. Конкурентоспроможність підприємства та фактори її підвищення / Л. П. Артеменко. Київ, 2018. 53 с.
2. Блонська В. І. Ефективне управління прибутком підприємства – основа його стратегічного потенціалу. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2016. Вип. 21.17. С.160–165.
3. Богомаз, Д.В. Особливості управління економікою національного господарства / Д.В. Богомаз; наук. керівник О.В. Зайцев // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених імені професора Балацького О. Ф. (м. Суми, 16-17 квітня 2019 р.) / за заг. ред. Т. А. Васильєвої, О. В. Шкарупи. – Суми : СумДУ, 2019. – С. 87-88.
4. Болтянська Л., Андрєєва Л., Лисак О. Економіка підприємства: навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 668 с.
5. Борщук І. В. Показники фінансової стійкості як складова виміру ефективності функціонування підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2015. №722. С. 17–21.
6. Бугай В. З. Аналіз та оцінка фінансової стійкості підприємства. *Держава та регіони*. 2016. №1. С. 34–39.
7. Валюх А.В., Зайцев О.В. Аналіз та напрями покращення фінансового стану підприємств України [Електронний ресурс] / А.В. Валюх, О.В. Зайцев // Інфраструктура ринку. – 2019. – № 28. – URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/28-2019> (дата звернення: 20.04.2020).
8. Геращенко І. О. Напрямки підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю на підприємстві. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки): зб. наук. пр.* Харків: НТУ «ХПІ», 2018. № 20 (1296). С. 65–68.
9. Геращенко І. О. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Економічні науки*. 2017. № 24 (1246). С. 124–128.
10. Дослідження кон'юктури інвестиційного ринку України: звіт про НДР (заключний) / Кер. І.В. Кобушко. - Суми : СумДУ, 2011. - 114 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/27284> (дата звернення: 20.04.2020).

11. Зайцев, О.В. Наслідки колапсу малого та середнього підприємництва / О.В. Зайцев, С.В. Похилько // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Економіка": науковий журнал. – червень 2019. – № 13(41). – С. 16-20.

12. Зайцев, О.В. Оцінка інвестиційного клімату України та шляхи його покращення [Електронний ресурс] / О.В.Зайцев, В.О. Москаленко, О.А. Шовкопляс // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2019. – № 1 (18).

13. Зайцев, О.В. Порівняльний аналіз застосування моделей оцінки ефективності інвестицій в інноваційні проекти (Частина 1) / О.В. Зайцев // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2019. – № 1. – С. 99–110. – DOI: 10.21272/ 1817-9215.2019.1-14.

14. Зайцев, О.В. Розвиток моделей оцінки ефективності інвестицій в інноваційні проекти (Частина 2) / О.В. Зайцев // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2019. – № 2. – С. 115–120. DOI: 10.21272/ 1817-9215.2019.2-15.

15. Зайцев, О.В. Проблеми оптимізації оподаткування прибутку підприємств в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду / О.В. Зайцев, В.В. Могильний // Причорноморські економічні студії. – 2017. – Вип. 22. – С. 177-182.

16. Зайцев, О.В. Вимірювання цінності грошей / О.В. Зайцев // Вісник Української академії банківської справи. – 2015. – №2 (39). – С. 46-52.

17. Зайцев, О.В. Факторна характеристика формування податків / О.В. Зайцев, О.А. Шовкопляс, О.В. Галахова // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2012. – №4. – С. 64-74.

18. Ільїна К. Фінансовий потенціал інноваційного розвитку підприємства. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2017. №19. С. 256–261.

19. Комарецька П. В. Фінансовий потенціал: його складові, фактори впливу та умови розвитку. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна «Еволюція наукових знань і сучасні проблеми економічної теорії»*. 2015. №663. С.144–148.

20. Корж Р. Розвиток теорії структури капіталу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. №13. С. 22–25.

21. Ладунка І. С., Кучеренко Є. А. Шляхи покращення фінансового стану підприємств в сучасних економічних умовах. *Економіка і суспільство*. 2016. №15. С. 185–188.

22. Луценко, Д.В. Розвиток економіки в умовах новітньої України: проблеми та шляхи їх поліпшення / Д.В. Луценко; кер. О.В. Зайцев // Розвиток національних фінансово-економічних систем в умовах глобалізації: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції пам'яті професора М.Г. Михайлова (м. Суми, 22 листопада 2018 р.) / Відпов. за вип. О. Пасько. Суми: СНАУ, 2018. — С. 632-635.

23. Малій О. Г. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2016. №2. С.71–74.

24. Майстро С. В. Розвиток конкурентного середовища в Україні та результативність державної антимонопольної політики. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління*. 2017. Вип. 1. С. 207–214.

25. Мартиненко В. П. Прогресивні підходи до управління оборотними активами промислових підприємств. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2016. №18. С. 225–229.

26. Механізми вартісно-орієнтованого управління підприємством: звіт про НДР (заключний) / Кер. М. В. Костель. - Суми: СумДУ, 2015. - 84 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/53419> (дата звернення: 20.04.2020).

27. Москальова, О. О. Краудфандинг: «свій» чи закордонний? / О.О. Москальова; наук. кер. О. В. Зайцев // Фінансування, інвестування та кредитування в Україні: проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці: збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 20 травня 2018 р.: — Дніпро: Дніпровський державний аграрно-економічний університет, 2018. — Ч.1. — С. 166-168.

28. Оцінка регіонального фінансового потенціалу стійкого розвитку економіки території: звіт про НДР (заключний) / Кер.: В.Г. Боронос. – Суми: СумДУ, 2012. – 77 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/32444> (дата звернення: 20.04.2020).

29. Офіційний сайт компанії Нова Пошта в Україні URL: <https://novaposhta.ua>. (дата звернення: 20.04.2020).

30. Падерін І., Новак Є. Аналіз впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на стратегії підприємств малого та середнього бізнесу. *Економічний вісник Донбасу*. 2015. №3 (41). URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/analiz-vliyaniya-vneshnih-i-vnutrennih-faktorov-na-strategii-predpriyatiy-malogo-i-srednego-biznesa> (дата звернення: 20.04.2020)

31. Пілецька С. Т. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства в системі антикризового управління. *Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет*. Тернопіль: Економічна думка, 2016. Т. 23.№2. С. 139–145.

32. Покинйчереда В. В. Особливості управління прибутком підприємств в сучасних економічних умовах. *Scientific Development and Achievements*. 2017. № 2. С. 86–91.

33. Прокопець Л. В. Контролінг як інструмент управління підприємством. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 39-2. С.17–20.

34. Просторові аспекти управління фінансовим потенціалом промисловості регіону: звіт про НДР (заключний) / Кер. К.В. Ілляшенко. - Суми : СумДУ, 2014. - 39 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/39517> (дата звернення: 20.04.2020).

35. Роль інноваційної діяльності у формуванні вартості промислових підприємств: звіт про НДР (заключний) / Кер. О.О. Захаркін. - Суми: СумДУ, 2016. - 114 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/53293> (дата звернення: 20.04.2020).

36. Рух фінансового капіталу в умовах фінансової глобалізації: звіт про НДР (проміжний) / Кер.: І. Д. Складар. - Суми: СумДУ, 2012. - 43 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/34466> (дата звернення: 20.04.2020).

37. Селезень О. М. Оцінка фінансового потенціалу підприємства. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2017. № 4 (71). С. 96–99.

38. Стецюк П. А. Теоретичні та практичні аспекти організації планування фінансового потенціалу підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. № 4. С. 12–18.

39. Судакова О. І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства. *Економічний простір*. 2016. № 9. С. 140–148.

40. Теоретико-методичні засади відповідального портфельного інвестування як інструменту фінансового забезпечення сталого розвитку економіки: звіт про НДР (проміжний) / кер. Д. В. Леус. - Суми: СумДУ, 2016. -

99 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/67799> (дата звернення: 20.04.2020).

41. Терещенко О. О. До питання щодо удосконалення фінансового механізму антикризового управління підприємством. *Фінанси України*. 2016. № 6. С. 108–122.

42. Фінансово-економічне обґрунтування екологічно спрямованого інноваційного розвитку: звіт про НДР (заключний) / Кер. Т.В. Касьяненко. - Суми: СумДУ, 2016. - 90 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/53268> (дата звернення: 20.04.2020).

43. Формалізація сучасних тенденцій розвитку інвестиційного ринку України: звіт про НДР (заключний)/ Кер.: І.М. Кобушко. - Суми: СумДУ, 2012. - 79 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/32453> (дата звернення: 20.04.2020).

44. Формування фінансового механізму стабілізації економіки України : звіт про НДР (заключний) / Кер. Н.А. Антонюк. - Суми : СумДУ, 2014. - 60 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/39378> (дата звернення: 20.04.2020).

45. Фролова Н. Л. Світовий досвід державної політики у сфері розвитку малого та середнього бізнесу. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2018. № 61. С. 68–78.

46. Чепка В. В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. *Економіка і суспільство*. *Фінанси і кредит*. 2017. №12. с. 649–655.

47. Чугунов І. Я., Пасічний М. Д. Фінансова політика України в умовах глобалізації економіки. *Вісник КНТЕУ*. 2016. №5.С.5–18.

48. Яремко А. Д. Стратегічна і тактична платформи адаптивного управління антикризовим потенціалом підприємств. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Випуск 1(69). Ч. 2. С. 145–153.

49. Al. K. Chakrawal, P. Goyal. (2018). Performance Measurement and Management in Public Enterprises in India: A Case Study of NTPC. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 2(3), 28-37. DOI: 10.21272/fmir.2(3). 28-37.2018.

50. Awujola, A., Iyakwari, A. D. B., Bot, R. E. (2020). Examination Of The Relationship Between Oil Price Shock And Macroeconomic Variables In Nigeria. *SocioEconomic Challenges*, 4(1), 102-110. [http://doi.org/10.21272/sec.4\(1\).102-110.2020](http://doi.org/10.21272/sec.4(1).102-110.2020)

51. Faccia, A., Mosco, D. (2019). Understanding the Nature of Accounts Using Comprehensive Tools to Understand Financial Statements. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 3(3), 18-27. [http://doi.org/10.21272/fmir.3\(3\).18-27.2019](http://doi.org/10.21272/fmir.3(3).18-27.2019).

52. Kafka, S. Mathematical Modelling Justification of Financial and Economic Parameters of Enterprises / S. Kafka, K. Bagatska, A. Sapiński [et al.] // International Journal of Engineering and Advanced Technology. – October 2019. – Vol. 9, Issue 1. – P. 6273-6277. – DOI: 10.35940/ijeat.A2149.109119.

53. Kandel, B.K., Acharya, J. (2018). Impact Of It Factors In Nepali Small Family Business Turnover. *SocioEconomic Challenges*, 4(2), 87-100. DOI: [http://doi.org/10.21272/sec.2\(4\).87-100.2018](http://doi.org/10.21272/sec.2(4).87-100.2018)

54. Kaya, H.D. (2019). Government Support, Entrepreneurial Activity and Firm Growth. *SocioEconomic Challenges*, 3(3), 5-12. [http://doi.org/10.21272/sec.3\(3\).5-12.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(3).5-12.2019).

55. Meresa, M. (2019). The Effect of Strategic Management Practices on the institutional Performance; the case of Dedebit credit and saving institution in Eastern Tigray. *SocioEconomic Challenges*, 3(3), 80-97. [http://doi.org/10.21272/sec.3\(3\).80-97.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(3).80-97.2019).

56. Meresa, M., Kidanemariam, Haftu (2019). Factors Determining the Success of Small and Medium Enterprises in Tigray region: the Case of selected town Hintalo Wejerat Wereda. *SocioEconomic Challenges*, 3(1), 72-89. [http://doi.org/10.21272/sec.3\(1\).72-89.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(1).72-89.2019).

57. Musa H., Musova Z., Sliacky P. (2017). Financial Support to Small and Medium-Sized Enterprises in Slovakia. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 1(4), 47-52. DOI: 10.21272/fmir.1(4).47-52.2017

58. Nguedie, Y. H. N. (2018). Corruption, Investment and Economic Growth in Developing Countries: A Panel Smooth Transition Regression Approach. *SocioEconomic Challenges*, 2(1), 63-68. DOI: 10.21272/sec.2(1).63-68.2018

59. N. S. M. Ahmad, Mr. R. Ah. A. Atniesha. (2018). The Pecking Order Theory and Start-up Financing of Small and Medium Enterprises: Insight into Available Literature in the Libyan Context. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 2(4), 5-12. DOI: [http://doi.org/10.21272/fmir.2\(4\).5-12.2018](http://doi.org/10.21272/fmir.2(4).5-12.2018)

60. Rahman, Md. M., Abdullah, Md. (2019). Influential Aspects of Women Engagement in Entrepreneurial Activities: A Study on Handicrafts Enterprise in

Bangladesh. *SocioEconomic Challenges*, 3(2), 89-99.
[http://doi.org/10.21272/sec.3\(2\).89-99.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(2).89-99.2019).

61. Singh, S.N. (2019). Impact of Value Added Tax on Business Enterprises: A Case of Mettu Town. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 3(4), 62-73.
[http://doi.org/10.21272/fmir.3\(4\).62-73.2019](http://doi.org/10.21272/fmir.3(4).62-73.2019).

62. Sineviciene, L., Shkarupa, O., Sysoyeva, L. (2018). Socio-economic and Political Channels for Promoting Innovation as a Basis for Increasing the Economic Security of the State: Comparison of Ukraine and the Countries of the European Union. *SocioEconomic Challenges*, 2(2), 81-93. DOI: 10.21272/sec.2(2).81-93.2018

63. Santamaria, G. C., Villanueva Alvaro, J. J., Jimenez, J. M. (2018). Self-employment. The Case of Spain. *SocioEconomic Challenges*, 2(1), 35-39. DOI: 10.21272/sec.2(1).35-39.2018

64. Voronkova, O., Hordei, O., Barusman, A.R.P., Ghani, E.K. (2019). Social Integration As A Direction For Humanization Of Economic Relations And Improvement Of Social Welfare. *SocioEconomic Challenges*, 3(4), 52-62.
[http://doi.org/10.21272/sec.3\(4\).52-62.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(4).52-62.2019).

65. Zaitsev, O. Modelling the Impact of Institutional Environment on Key Macroeconomic Indicators / V. Pikhotskyi, Y. Nikolaienko, Z. Derii [et al.] // International Journal of Engineering and Advanced Technology. – October 2019. – Vol. 9, Issue 1. – P. 6957-6963. – DOI: 10.35940/ijeat.A2133.109119.

66. Zaitsev O. V. Monetary Inflation and its Connection with Rising Prices / O. V. Zaitsev // Journal of Advanced Research in Law and Economics. – 2016. – Vol. 7. – № 3. – C. 698–707.

67. Zaitsev, O. Objective value of commodities, its definition and measurement / O. Zaitsev // Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky. – 2016. – Voiume 4, № 6, – P. 184–186.